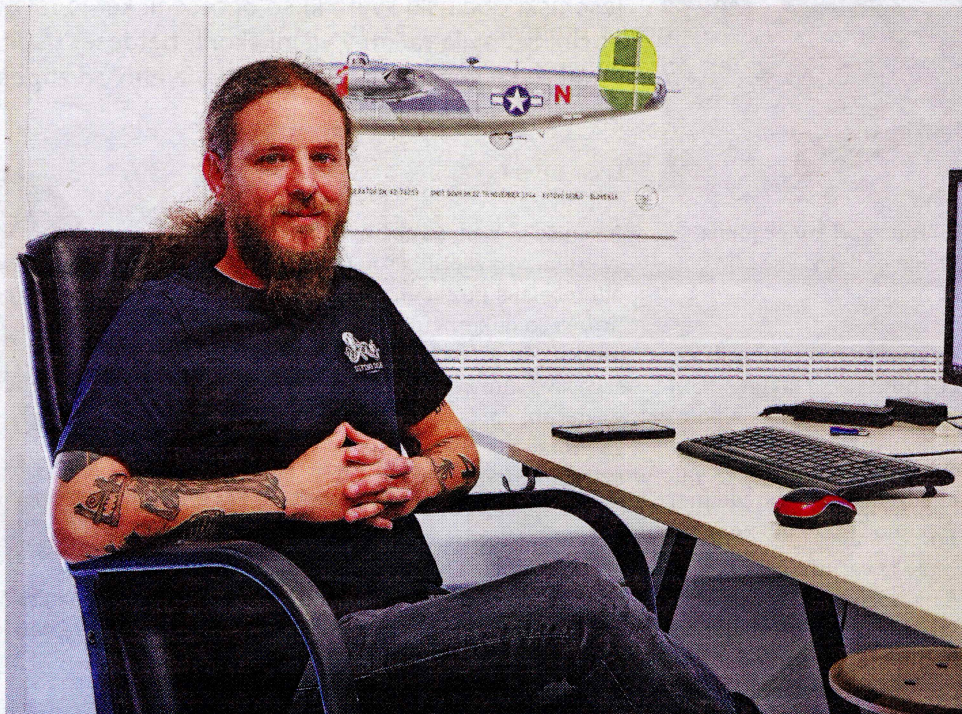

Resnica o Ruski kapelici

Vsakoletna spominska slovesnost pri Ruski kapelici pod Vrščem ne mine brez medijskega odmeva. A kot opozarja dr. Uroš Košir, arheolog in predsednik Društva za raziskovanje in proučevanje vojaške in tehniške dediščine Vršič, se v poročanju še vedno pojavljajo zgodovinske netočnosti.

NIKA TOPORIŠ

Vršič – Ruska kapelica pod prelazom Vršič je eno najbolj prepoznavnih spominskih znamenj prve svetovne vojne na Slovenskem in osrednje prizorišče vsakoletne spominske slovesnosti v čast ruskim vojnim ujetnikom. A kot opozarja arheolog dr. Uroš Košir, predsednik Društva za raziskovanje in proučevanje vojaške in tehniške dediščine Vršič, se ob tem spominu znova in znova ponavljajo netočne, z miti obarvane razlage o okoliščinah nastanka kapelice. Dr. Košir poudarja, da je v slovenski javnosti trdno zasidran mit, po katerem je Ruska kapelica nastala leta 1916 (ponekod se omenja celo leto 1917) kot spomin na žrtve marčevskih plazov. Po njegovih besedah pa gre pri tem za napačno interpretacijo, ki jo je znanstvena stroka že ovrgla. »Z gotovostjo lahko trdimo, da so kapelico začeli graditi že leta 1915, zagotovo pa je stala že v prvi polovici januarja 1916,« pojasnjuje Košir. Do spoznanja

Dr. Uroš Košir opozarja, da se o Ruski kapelici pogosto širijo miti. / Foto: Tina Dokl

o času gradnje je pripeljalo tudi odkritje fotografije, na kateri je upodobljena že skoraj dokončana Ruska kapelica z ruskimi vojnimi ujetniki in avstro-ogorskimi vojaki. Ključno pa je dejstvo, da je bila fotografija poslana po pošti 4. februarja 1916 – več

kot mesec dni pred znanim plazom, ki je terjal številna življenja. To jasno dokazuje, da kapelica ni bila zgrajena v spomin na žrtve nesreče, temveč že prej in iz povsem drugih razlogov.

Razlogi za postavitve verski

Po besedah dr. Koširja je pravi razlog za postavitve kapelice verske narave. Na območju Vršiča je namreč med prvo svetovno vojno bivalo veliko pravoslavnih vojnih ujetnikov, poleg Rusov tudi Srbi in Črnogorci, ki so potrebovali prostor za duhov-

Kot enega izmed najpogostejših mitov navaja pretirane ocene števila umrlih vojnih ujetnikov ter popolno prezrtje drugih narodnosti, ki so bile poleg Rusov prisotne med gradnjo infrastrukture čez prelaz. »Prisotnost ruskih vojnih ujetnikov je v zavesti ljudi popolnoma zasenčila dejstvo, da so bili tu tudi Srbi in Črnogorci, čez Vršič pa so v zaledje vodili tudi italijanske ujetnike. Na območju med Kranjsko Goro in Trento je bilo po najnovejših ocenah pokopanih vsaj 320 vojnih ujetnikov – med

Letošnje spominsko srečanje pri Ruski kapelici pod Vrščem bo v soboto, 26. julija. / Foto: Tina Dokl

Dr. Uroš Košir opozarja na širši problem: v medijih in celo v strokovni literaturi se še vedno pojavljajo številne napačne informacije v zvezi z Vrščem in vojno dediščino na tem območju. Kot enega izmed najpogostejših mitov navaja pretirane ocene števila umrlih vojnih ujetnikov ter popolno prezrtje drugih narodnosti, ki so bile poleg Rusov prisotne med gradnjo infrastrukture čez prelaz.

no oskrbo. »Zaradi njihove številnosti je nastala potreba po postavitvi pravoslavne verskega objekta, kar kapelica tudi je,« poudarja Košir in dodaja, da pomen spomenika zaradi tega nikakor ni zmanjšán. »Kapelica še vedno ostaja izjemen kulturno-zgodovinski simbol in eden najprepoznavnejših spomenikov prve svetovne vojne na slovenskih tleh.«

Niso bili samo Rusi

Dr. Košir hkrati opozarja na širši problem: v medijih in celo v strokovni literaturi se še vedno pojavljajo številne napačne informacije v zvezi z Vrščem in vojno dediščino na tem območju.

njimi 251 Rusov, 48 Italijanov, 20 Srbov in en Črnogorec,« navaja Košir.

Dodaja še, da so napačne interpretacije v preteklosti pogosto izhajale iz odsotnosti in nepoznavanja arhivskega gradiva ter redkih fotografskih virov. Pomemben preobrat je nastopil leta 2015, ko je zbiralec in raziskovalec starih razglednic Maksimiljan Košir pridobil že omenjeno fotografijo, ki je omogočila natančnejšo časovno umestitev gradnje kapelice. »V zadnjem desetletju smo pridobili pomembna nova spoznanja o tem prostoru. Čas je, da v javnosti nadomestimo mit z dejstvi,« še dodaja Košir.

Prisotnost ruskih vojnih ujetnikov je zasenčila dejstvo, da so bili tam tudi Srbi, Črnogorci in Italijani. Na fotografiji: ruski vojni ujetnik, avstro-ogrski vojak in srbski vojni ujetnik v Kranjski Gori. / Foto: arhiv Uroša Koširja